NÄKEMINEN JA SILMÄTERVEYS NÄE RY

Lausunto 9.2.2024

Asia: VN/36738/2023

Lausunto luonnoksesta sosiaali- ja terveysministeriön asetukseksi rokotuksista annetun sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen 6 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Näkeminen ja silmäterveys NÄE ry kiittää mahdollisuudesta lausua sosiaali- ja terveysministeriön luonnoksesta sosiaali- ja terveysministeriön asetukseksi rokotuksista annetun sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen 6 §:n muuttamisesta.

NÄE ry pitää erinomaisena asiana, että terveyspalvelujen tuottamista, monituottajuutta, kehitetään ja etsitään tapoja, joilla yksityisiä palveluntuottajia voidaan hyödyntää julkisesti järjestettyjen terveydenhuoltopalveluiden tuotannossa. Esitysluonnoksessa tulisi vielä kiinnittää huomiota seuraaviin kysymyksiin:

1.Toimijoiden kilpailuneutraliteetti

Kaikkeen terveydenhuollon palvelutuotantoon liittyen pidämme olennaisena, että kaikkia terveyspalveluja tuottavia toimijoita koskevat samat säännöt. Onkin tärkeä pitää kiinni asetusmuutoksen perustelumuistiossa kirjatusta periaatteesta, että rokottaminen on terveydenhuollon toimintaa ja sitä varten tulee olla lupa terveydenhuollon palvelujen antamiseen (laki yksityisestä terveydenhuollosta).

Alkaen tämän vuoden (2024) alusta, terveydenhuollon palvelujen tuottajalta on edellytetty lupamenettelyn sijaan rekisteröintiä. Rokottamistoiminta edellyttää palveluyksiköiltä myös nimettyä vastuulääkäriä. Rokottamisen osalta sitä tarjoavilla toimijoilla tulee olla myös pääsy ja velvoite viedä tiedot valtakunnalliseen rokotusrekisteriin. Lisäksi kaikkien vaatimusten, mukaan lukien tilavaatimukset, pitää olla apteekkien yhteydessä olevassa toiminnassa yhteneväisiä yksityisten terveyspalveluita tuottavien yritysten kanssa mm. yksityisyyden suojan ja hyvän hygienian varmistamiseksi.

Yleisesti ottaenkin terveyspalveluita tuottavien yritysten ja apteekkien suhdetta on selkeytettävä ja palautettava suhteeseen viime vuosina pahasti vääristynyt kilpailuneutraliteetti. Ei voi olla pysyvästi niin, että apteekkien tiloissa voi tuottaa terveyspalveluita terveydenhuollon ammattihenkilöiden voimin riippumattomuuden vaarantumatta, mutta terveyspalveluyritysten tiloissa ei voi jaella lääkkeitä farmasian ammattihenkilöitä hyväksi käyttäen. Kysymys on periaatteellinen ja liittyy koko apteekkijärjestelmän ja lääkejakelun patoutuneeseen uudistamistarpeeseen. Mikäli nyt käsillä oleva muutosesitys viedään läpi, tulee vähintäänkin säätää siten, että terveyspalvelutuotanto tulee toteuttaa vain yhtä liiketoimintamallia käyttäen; ei nykykäytännön mukaisesti, jolloin hoitajavastaanotto apteekeissa on voitu järjestää toimiluvan omaavan yhtiön kautta, pitää hoitaja samalla apteekin henkilökunnan jäsenenä ja vain vuokrata tämän työpanosta kannattavuuden sallimissa puitteissa toimiluvan omaavalle yhtiölle. Samoin toimitaan jatkuvasti toimiluvan omaavan yhtiön ja apteekin välillä lukemattomissa muissa asioissa; toiminta johtaa täysin erilaisiin kannattavan liiketoiminnan edellytyksiin, etenkin kun pääasiallinen

liiketoiminta on monopolinomaisella sääntelyllä aidolta kilpailulta suojattu. Toiminnan ehtojen on oltava terveyspalveluja tuottavilla tahoilla yhtenäistä kautta linjan.

Toinen kilpailuneutraliteettiin liittyvä kysymys liittyy lääkkeiden hankintakanaviin. Mikäli apteekkien mahdollisuuksia tuottaa terveyspalveluja edelleen lisätään, tulee myös terveydenhuollon palveluntuottajille mahdollistaa rokotteiden ja muiden vastaanottotoiminnassaan tarvitsemiensa lääkkeiden hankkiminen suoraan lääketukuista.

2. Potilasturvallisuus

Potilasturvallisuuden varmistamisen osalta on olennaista, että rokotusoikeuden laajentuessa rokottamisen toteuttamisen edellytyksenä on jatkossakin samat vaateet kaikille toimijoille rokotusten kirjaamisen- ja rokotusten jälkeisen seurannan- sekä mahdollisen anafylaktisen shokin toteamisen- ja hoidon aloittamisen osalta. Lääkärin pitää vastata rokotustoiminnan suunnittelusta ja toteutuksesta ja hänen tulee myös olla saatavilla rokotusten yhteydessä. Myös apteekkien pitää kuvata rokotustoiminta osana lääkehoitosuunnitelmaansa, jonka vastuulääkäri hyväksyy. Samoin on tärkeää, että rokotuksia toteuttavilta apteekkien terveyspisteiltä edellytetään muiden terveydenhuollon palveluyksiköiden tavoin omavalvontasuunnitelmaa ja omavalvontaohjelmaa.

3. Rokotusoikeuksien laajentaminen eri ammattihenkilöryhmiin

Näkeminen ja silmäterveys NÄE ry pitää perusteltuna, että rokotusoikeuksia selkiytettäisiin lääketieteen kandidaattien osalta. Saatuaan lääketieteen kandidaatin arvon, suoritettuaan valtakunnallisen rokotusosaamisen perusteet -kurssin hyväksytysti sekä annettuaan työnantajalle näytön rokotusosaamisestaan myös lääketieteen opiskelijan tulisi saada antaa rokotuksia samoin edellytyksin kuin muut terveydenhuollon ammattihenkilöiksi opiskelevat. Tämä helpottaisi potilasturvallisesti eri toimijoiden mahdollisuuksia saada henkilökuntaa rokotuksiin erityisesti kysyntäpiikeissä.

Lisäksi nostamme esille kysymyksen siitä, olisiko perusteltua laajentaa rokotusoikeus lähtökohtaisesti koskemaan muutosehdotuksessa esitettyjen ammattihenkilöryhmien lisäksi koskemaan kaikkia laillistettuja terveydenhuollon ammattihenkilöitä. Heidät kun koulutetaan käytännössä saman laajuisissa tutkinnoissa monialaisesti terveydenhuoltoalan tutkintoja myöntävissä ammattikorkeakouluissa. Lisäksi tutkinnoissa on jo nykyisellään yhteisiä opintokokonaisuuksia. Rokotusoikeuden edellytyksenä pitäisi luonnollisesti olla terveydenhoitajia lukuun ottamatta kaikille yhteinen rokottamisen lisäkoulutus. Muutos lisäisi edelleen, etenkin pandemian kaltaisten kysyntähuippujen tilanteissa, mahdollisuuksia väestön nopeaan ja kattavaan rokottamiseen.

Tast Panu
Näkeminen ja silmäterveys NÄE ry